
Siim Tammer

Krediidiinkassode järelevalvest võidavad eelkõige krediitivõtjad

26. juuni 2024

Riigikogu võttis 12. juunil vastu krediidiinkassode ja -ostjate seaduse. Järelevalve alla ei tule sugugi kõik inkassoettevõtted, vaid lihtsustatult need, kes tegelevad krediidilepingutest tulenevate võlgade sissenõudmise või nende ülesostmisega. Ehk kui inkassoettevõtte tegeleb oma peamise ja püsiva tegevusena viivituses oleva krediidiasutuse või krediidiandja viivises oleva krediidilepingu sissenõudmisega, siis on tegemist krediidiinkassoga ja tal peab olema järgmise aasta 1. jaanuariks ette näidata Finantsinspektsiooni tegevusluba.

Krediidiinkassode järelevalve alla toomine on osa suuremast krediidituru korrastamisest, mis sai alguse sisuliselt juba 2014. aasta lõpus. Tollal toodi Finantsinspektsiooni järelevalve alla nn kiirlaenuettevõtted. Nendest umbes kolmesajast ettevõtetest, kes kiirlaenu tol ajal andsid, said tegevusloa ja muutusid krediidiandjateks vaid umbes 70. Seega enamus seda luba ei väärinud. Aeg on näidanud, et vastav muutus on tarbijate huve kaitsnud, kuna teenuse osutajad vastavad täna kõrgetele erialastele nõuetele ning nende teenuste üle toimub pidev järelevalve. Viimati öeldu ei tähenda, et krediiditurult oleks kadunud kõik probleemid, kuid nende probleemidega tegeletakse.

Küll aga oli seni täiesti reguleerimata see osa krediidiandmise elukaarest, mis sai krediidilepingust edasi siis, kui krediidi andja selle inkassole ära müüs. Sellisel juhul „kadus“ vastav laen ka Finantsinspektsiooni radarilt, kuna ta anti üle inkassoettevõttele, kelle üle järelevalvet ei tehtud. Selline laen liikus välja nii asjakohasest statistikast kui ka järelevalvelisest haardest. Seda ahjusoe seadus nüüd reguleeribki tuues krediidi elutsükli viimase osa – võla sissenõudmise inkasso poolt – järelevalve alla.

Mida krediidiinkassolt nõudma hakatakse?

Kõikide Finantsinspektsiooni järelevalve all olevate ettevõtete majapidamine peab olema korras. Lihtsustatult öelduna tähendab see kohaseid ja töötavaid süsteeme ning protsesse, arusaadavat ärimudelit ning läbipaistvat kliendisuhetlust. Krediidiinkasso juhid ja omanikud peavad vastama kõrgendatud erialastele nõuetele. Kusjuures just sedalaadi nõuetele vastavus oli kunagi tõsine probleem paljudele endistele kiirlaenuettevõtetele, sest neil puudusid hea mainega juhid.

Uus seadus toob krediidiinkassodele mitmeid teisigi muudatusi, kuid käesolevaga rõhutaks nendest kolme, mis on seotud liigkasuvõtmise, krediiditoimingute kättesaadavuse ja info jagamisega võlgnikele.

Esiteks ei tohi krediidiinkasso või krediidiandja juht olla tegelenud ega tegeleda liigkasuvõtmisega. Liigkasuvõtmine on jäetud seejuures seaduses üsnagi laialt määratletavaks mõisteks. Seadus ütleb, et igal juhul on tegu liigkasuvõtmisega, kui tarbijakrediiti väljastades on süstemaatiliselt rikutud vastutustundliku laenamise põhimõtet või kui on ületatud krediidi kulukuse määra ülempiiri. Liigkasuvõtmine on seaduse järgi ka see, kui on nõutud ebamõistlikus ulatuses sissenõudmiskulusid. On edasise järelevalve- ja kohtupraktika kujundada, kui paljud krediidiandjate ja –inkassode juhid osutuvad selle tõttu sobimatuks, et nad on varasemalt tegelenud liigkasuvõtmisega.

Teiseks on krediidiinkassol õigus saada krediidi andjalt võlas oleva laenu krediiditoimik. Ehk sisuliselt kaob ära tänane olukord, kus krediidiinkasso saab kohtus laiutada käsi ja öelda, et tema ei tea ega peagi teadma, kuidas krediit on väljastatud. Võttes arvesse ka kohtupraktika suurt muutust, kus kohtud kontrollivad nüüd iseseisvalt, kas vaidlusalune laen on väljastatud vastutustundlikult või mitte, on tegu väga suure ja süsteemse muudatusega kogu krediiditurul. Kui laen ei ole väljastatud vastutustundlikult, siis sellise laenu intress on seaduse järgne, ehk tegu ei ole kõige tulusama äritegevusega. Seega on tänaseks kadunud kõik takistused, et vastutustundlik laenamine saaks ka praktikas tiivad alla.

Kolmandaks on nüüd võlgnikul igal ajal õigus nõuda krediidiinkassolt infot enda võla kohta ja krediidiinkassol on kohustus see talle ka anda. Muudatusega kaob ära infoga mängimine. Võlgnikul on selge alus nõuda võlga puudutavat infot ka krediidiinkassolt.

Krediidiinkassode järelevalve alla toomine on õige ja kohane samm selgema ning parema krediidituru poole. Võitjaks on selgelt krediidi saaja, kellel tekib oluliselt parem ja selgem võimalus oma võlga

tegelemiseks ning vajadusel oma õiguste kaitsmiseks.

Arvestatavas muutuses on ka krediiturg, eelkõige just vastutustundliku laenamise nõude tegeliku rakendumise näol. Kohtute töökoormus kindlasti seetõttu tõuseb, kuna nad peavad igakordselt veenduma krediidi vastutustundlikus väljastamises, kuid siinjuures tasub meenutada Finantsinspeksiooni poolt pikalt osundatud võimalust luua Finantsinspeksiooni juurde sõltumatu finantsombudsman. Just finantsombudsman võiks sedalaadi nõudeid esimesena käsitleda ja pakkuda seeläbi abikätt ka kohtusüsteemile. Finantsombudsman kahjuks hetkel veel „seisab sahtlis“, kuid küll ka tema aeg tuleb.

Siim Tammer, Finantsinspeksiooni juhatuse liige

[Teavita mind, kui sisu muutub](#)